

Romansk stil ca. 1000 - 1200

Orvieto Cathedral, Italy	(Romanesque-gothic, 1290-1500)
Pisaromansk m/islamsk innflytelse = romansk-orientalsk Cathedral of Pisa	(Pisa-romanesque, 1063-1350)
Engelsk-romansk = normannisk stil	
Katedralen i Durham	(Normannisk, 1093-1130)
Katedralen i Ely (1083-1350)	(Engelsk-romansk/gotisk, 1083-1350)
Notre Dame La Grande i Poitiers	(Fransk-romansk, 1000-1100)
Klosterkirken i Maria Laach	(Tysk romansk, ca. 1100)
Domkirken i Limburg	(Tysk romansk-gotisk, ca. 1200)
Vår Frues kirke, Trondheim	(Norsk romansk-gotisk, ca. 1100 - 1700)

Romansk ca. 1000 - 1250

Den romanske kirke er den oldkristne basislika omskapt i solid stein. Langveggene er enkle og noe ensformige med sine 2 rekker av temmelig små rundbuede vinduer. Men korpartiet i øst og inngangspartiet i vest får etter hvert en monumental karakter og blir smukket av mektige tårngrupper, slik som den imponerende keiserdom i Speyer - et utmerket eksempel på tysk romansk stil. Kirkenes grunnplan blir etter hvert korsformet, sideskipene skilles ikke lenger fra midtskipet ved slanke, antikke søyler, slik som i den oldkristne basilika, men ved undersetsige retangulære eller runde pillarer. Taket i midtskipet er flatt og av tre opp til ca. år 1100, men sideskipene har undertiden hvelv - her er de tekniske vanskelighetene ved muringen langt mindre. Det romantiske kirkerom er ille lett og luftig som det oldkirkelige. Til gjengjeld har det en skjelden stram kraft og myndighet. Av og til mildnes tyngden og alvoret av vakre proporsjoner og fine detaljer, slik som i den herlige Michaelkirken i Hildesheim.

1000-1200 Den første felleseuropiske stil videreutviklet av den klassiske romerske byggekunst. Rundbuen, krysshvelv, tønnehvelv med 4-kantet tårn (Hamar domkirke). Formet hovedsaklig over det latinske kors. Midtskipet er høyere enn sideskipene. Buene bæres oppe av 4-kantete pilarer og/eller søyler. Over krysset mellom tverrskip og langskip rager et 4-kantet tårn. I Italia og Sør-Frankrike avsluttes fasadene gjerne uten tårn, mens vestfronten i det germanske område gjerne avsluttes med 2 tårn. Mot øst avsluttes det høyeliggende koret av et 1/2-sirkelformet bygg.

Notre Dame la Grande (1000-1100) i Poitiers, Frankrike.

Domkirken i Arles i Italia.

San Miniato al Monte i Firenze (1000-1100)

Domkirken i Hamar.

Domkirken i Worms. (1170-1230)

Slagen kirke i Sem, en av landets eldste. (1100)

Skiptvet kirke, steinkirke fra 100-tallet.

Domkirken i Lund 1080-86. Innviet 1145. Oppført i sandstein som en basilika med 3 skip og 2 tårn.

Normannerne som gikk i land i England i 1066, brakte med seg en fullt ferdig bygningsstil. Adelen og biskopene som nå var Englands feudalherrer, begynte snart å hevde sin makt ved å grunnlegge klostre og klosterkirker. Disse kalles i England for normannisk og i resten av Europa romansk. Rundbuer som hviler på mektige pilarer. Lite utsmykning og få vinduer, man ser bare faste murer og tårn som minner om middelalderske borger. Utfordringen lå i å få til et hvelv over et bredt midtskip slik som romerne hadde behersket i sine byggverk. Romanske byggmestere forsøkte nye metoder, og de fant ut at det ikke var nødvendig å gjøre hele taket like tykt. Det var tilstrekkelig å ha et visst antall faste buer mellom pilarene og så fylle mellomrommene med lettere materiale. Det var best å slå buene (ribbene) diagonalt mellom pilarene. Eks. Durham-katedralen. I Frankrike begynte man å utsmykke de romanske kirkene med skulpturer.

Pisaromansk m/islamsk innflytelse = romansk-orientalsk

Katedralen i Pisa med klokkertårn (1100-tallet, italiensk romansk)

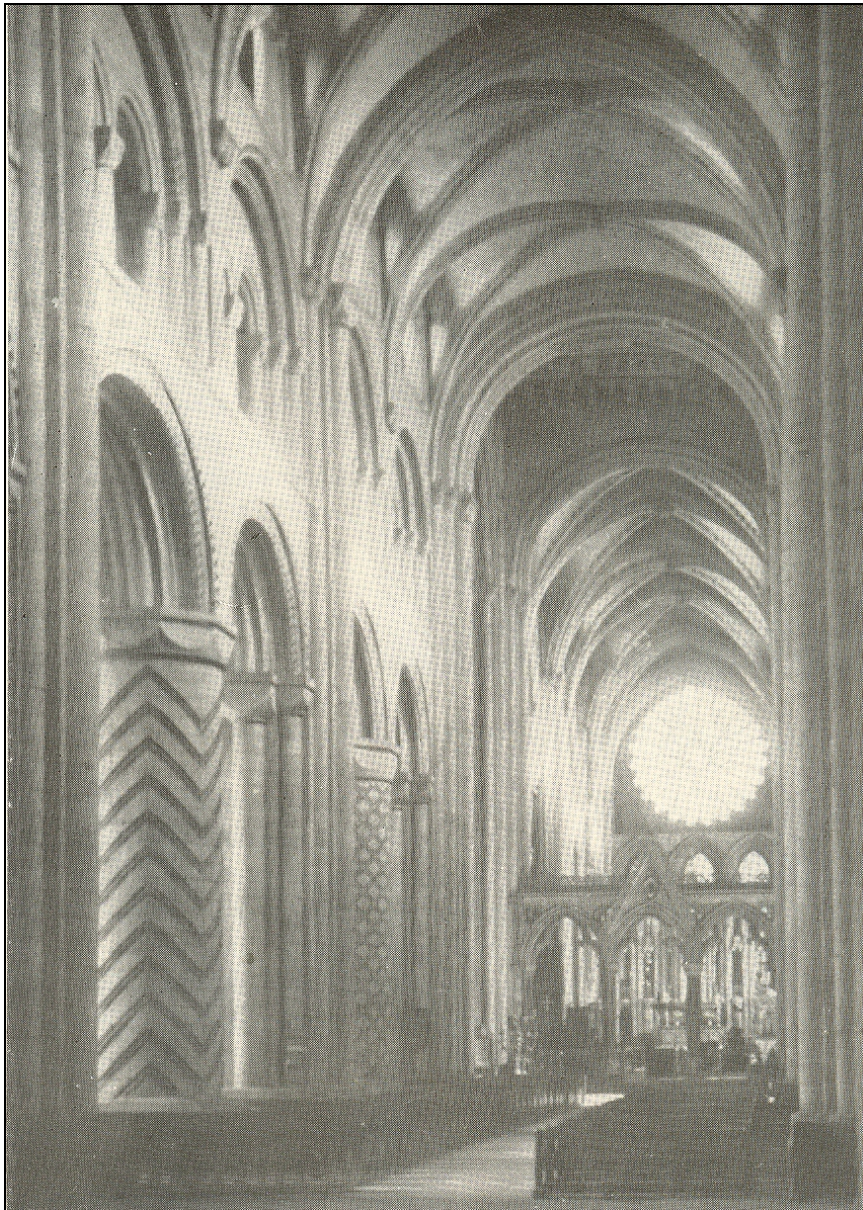
Påbegynt på midten av 1100-tallet i romansk stil og med senere innslag av gotikk. Det berømte tårnet i Pisa er i virkeligheten kampanilen (klokketårnet) til byens katedral og en liten del av et praktfullt katedralanlegg som også omfattet baptiserium (dåpskapell) og kirkegård. De 6 midtetasjene er omgitt av spinkle arkader, en mulig innflytelse fra bysantisk eller islamsk arkitektur. Stilen er også kjent som pisa-romansk. De utvendige stripene av skiftevis rød og hvit marmor peker mot islamsk innflytelse. Kuppelen over midtpartiet ble tilført senere etter byggingen.

Engelsk-romansk = normannisk stil

kalles den romanske periode i byggekunsten i Nornandie og England i tiden 1070 - 1200, utviklet av normannerne i kirkebygg i Nord-Frankrike og kjennetegnes ved rytmisk og konstruktiv oppdeling av veggflatene, åpne takstoler, to vesttårn, sylindriske søyler og runde buer. De dekorative detaljer av geometrisk karakter f. eks. sikksakbånd og pyramidesnitt. Etter Vilhelms erobring i 1066 spredte stilen seg til England, der stilen utbredde seg bl. a. ved sin lengde. Ref. kirkebyggenne Abbaye-aux-Dames og Abbaye-aux-Hommes i Caen (begge fra omkring 100-årene) og Glastonbury Abbey i Somerset (1186). Stilen ble i England avløst av Early English mot slutten av 1100-årene, i Frankrike av gotikken allerede i midten av århundret.

White Tower i London. Klosteranlegget i Westminster, Klosterkirken St. Albans. Durham-katedralen 1093-1130. Senere blir de mere britisk og kalles anglo-normanniske.

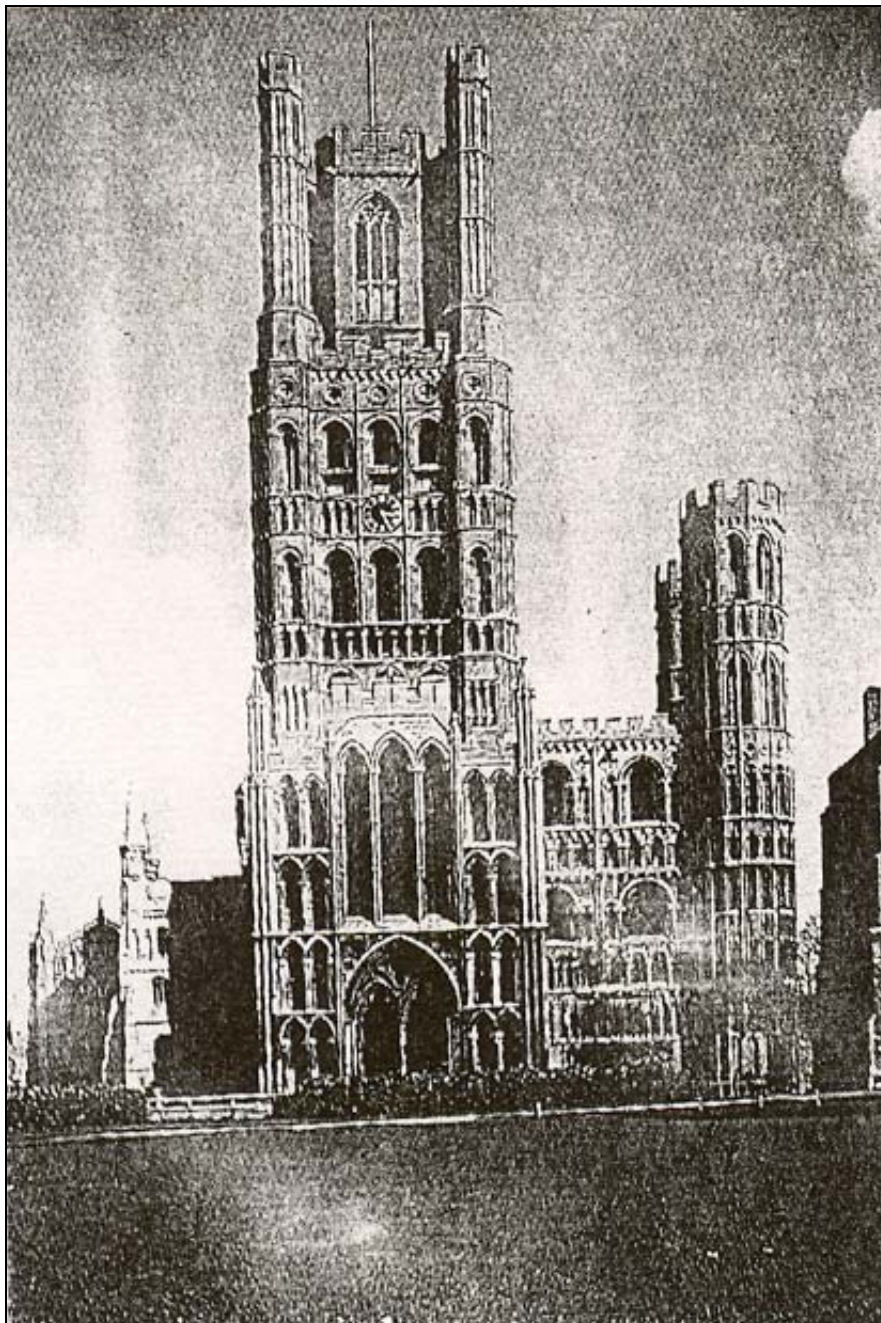
Katedralen i Durham (1093-1130, engelsk-romansk=normannisk)

Den "trossige" katedralen i Durham. Englands betydeligste romanske kirkebygg. Korts ribbehvelv er blant de tidligste slike i Europa idet koret stod ferdig i 1099. Det for sin tid meget høye skip var ferdig i 1133, omtrent samtidige er vesttårnene. Det opprinnelig spirkronede sentraltårn stod ferdig 2 hundre år senere. Katedralen er et av de vakreste eksemplar på normannisk arkitektur.

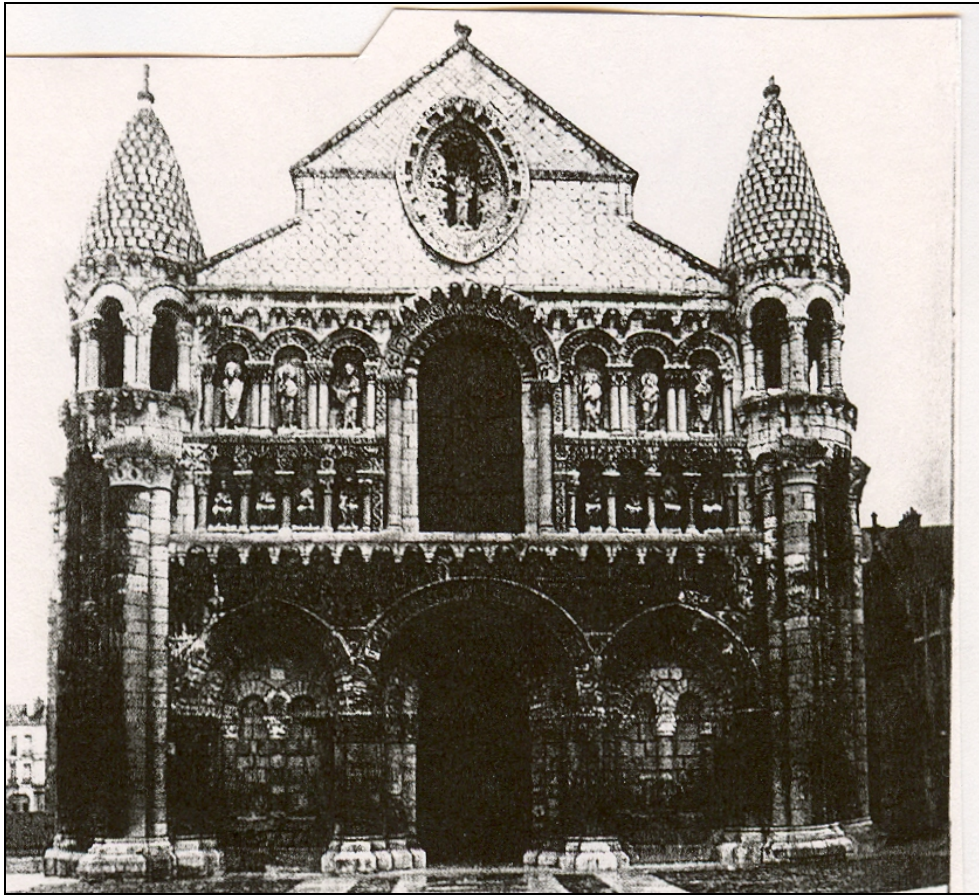
Engelsk romansk/gotisk

Katedralen i Ely (1083-1350)

Fransk romansk

Katedralen Notre Dame La Grande i Poitiers (1000-1100)

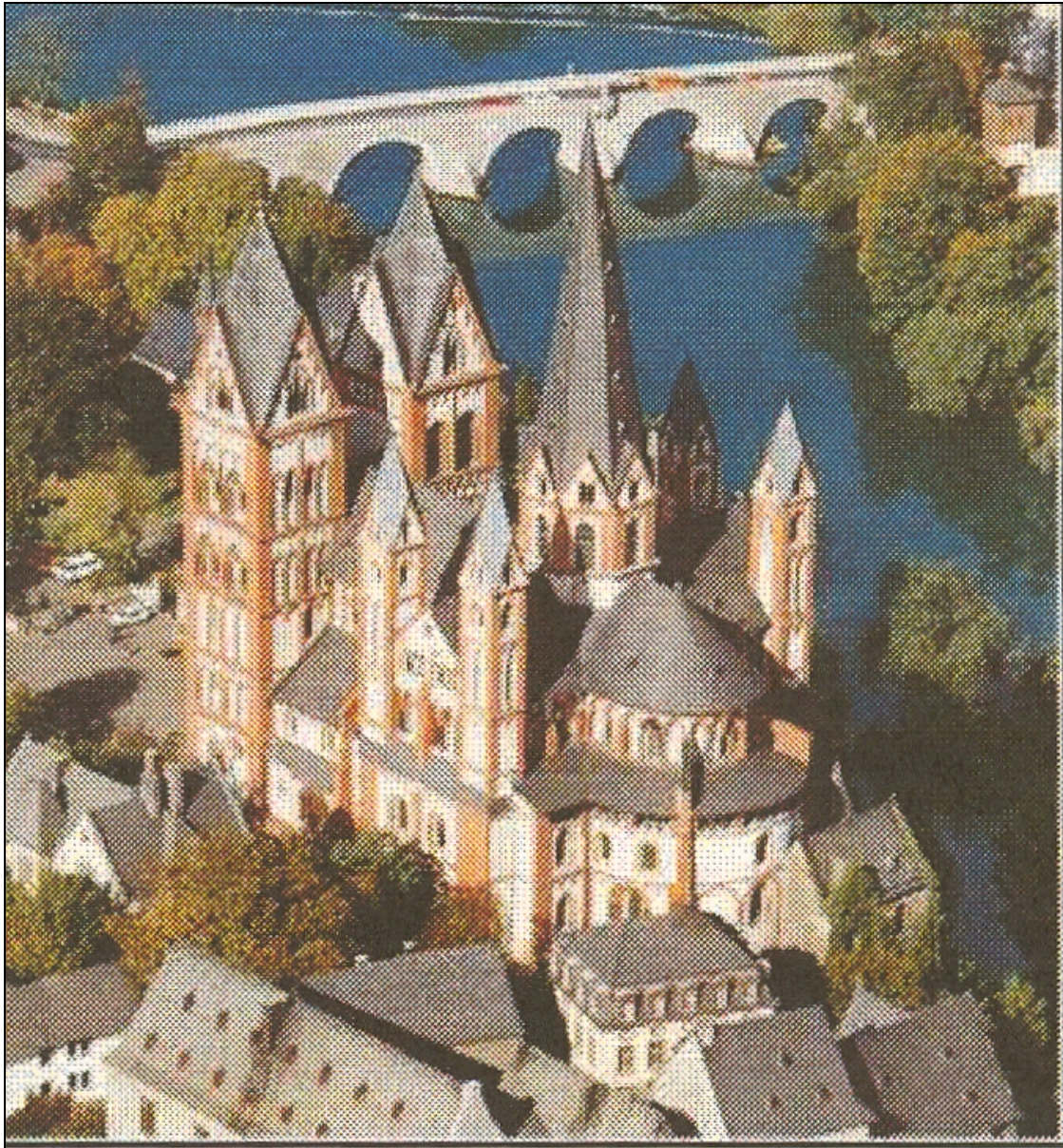
Tysk romansk

Klosterkirken i Maria Laach (ca. 1100)

Tysk romansk/gotisk

Katedralen St. Georg i Limburg med 7 tårn (ca. 1200)

Norsk romansk/gotisk

**Vår Frues kirke (middelalderen/1600-1700)
Kongens gate 5 - Trondheim**

Innviet i middelalderen m/1100 sitteplasser. Kirkens østre halvdel er identisk med den yngre Mariakirken, og er oppført på slutten av 1100-tallet. Vestre del m/tårn ble oppført på 1600-1700-tallet.

